

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ПРАВ ГРОМАДЯНИНА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку інституту громадянства ЄС, права людини та права громадянина (права, які є зарезервованими для громадян Європейського Союзу), приєднання до правової системи Європейського Союзу Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р., право на ефективні засоби правового оскарження.

Ключові слова: Європейський Союз, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, права людини та громадянина ЄС, Європейський суд з прав людини, Хартія основних прав, громадянство ЄС.

Abstract

The current state and prospects of the development of the EU Citizenship Institute, human rights and citizens' rights (rights reserved for the citizens of the European Union), accession to the legal system of the European Union Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms in 1950, the right to effective legal remedies.

Keywords: European Union, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Human and EU Citizens' Rights, European Court of Human Rights, Charter of Fundamental Rights, EU Citizenship.

Вступ

Права людини, їх захист, демократія та верховенство закону є головними цінностями Європейського Союзу. ЄС розглядає права людини як загальні й неподільні та активно захищає їх як на території Союзу, і в усьому світі.

На сьогодні характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі. Після останнього розширення ЄС Україна стала безпосереднім сусідом Євросоюзу. Для досягнення європейських стандартів Україні, як і іншим державам-претендентам на членство в ЄС, потрібно розуміти механізми політичної діяльності на міжнародному рівні. Це відкриває нові можливості для поглиблення співпраці між Україною та ЄС. Інтеграційні процеси є самі по собі дуже складними процесами і Україна може стикнутися з багатьма проблемами на своєму шляху. Тому актуальним є дослідження прав людини та прав громадянина Європейського Союзу та держав-учасниць.

Результати дослідження

Для ефективного та справедливого захисту прав людини та прав громадянина Європейського Союзу та держав-учасниць було створено Європейський Суд з прав людини. Кожен, хто має громадянство однієї з держав-членів, є громадянином ЄС. Громадянство Європейського Союзу є додатковим до національного громадянства, не замінюючи його.

Основним документом, що визначає права й свободи людини й громадянина в Європейському Союзі є Хартія основних прав (Charter of Fundamental Rights), яка була офіційно проголошена на самміті в Ніцці 7 грудня 2000 р.. Вона створена на основі таких важливих джерел, як Європейська Конвенція з прав людини, загальні конституціональні традиції й інструменти міжнародного права, підтвердила й підкреслила значимість і важливість дотримання основних свобод для громадян ЄС. Хартія містить у собі громадянські, політичні, економічні та соціальні права, розділені на глави: гідність, свобода, рівність, солідарність, права громадян, правосуддя тощо [1].

Європейський Суд з прав людини – міжнародний судовий орган, юрисдикція якого поширюється на всі держави-члени Ради ЄС, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включаючи міждержавні справи й скарги окремих осіб, розташований у Страсбурзі (Франція) [2]. Європейський суд з прав людини сформулював позицію, яка гарантує права, що мають практичний вплив і є ефективними. Зараз принцип ефективного та динамічного тлумачення перетворився на спосіб “експлуатації потенційних можливостей Конвенції”. Будь-яке тлумачення прав і свобод, повинне відповідати “загальному духу Конвенції — правового акту, метою якого є забезпечення й розвиток ідеалів і цінностей демократичного суспільства” [3]. Інакше кажучи, специфіка Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод надає тлумаченню її норм особливу цільову орієнтацію. Досягнення ефективного захисту прав людини стає найголовнішим

критерієм «зважування» дій держави щодо виконання або обмеження цих прав. Дієвість принципу ефективного тлумачення Конвенції ще виявляється у тому, що він оптимальним чином пристосовує положення Конвенції до соціальних умов, які постійно змінюються. Цей принцип обумовлює так звану еволюційну інтерпретацію конвенційних норм. Застосування принципу ефективного та динамічного тлумачення впливає на обсяг їхнього трактування та на розширення обов'язків держави перед людиною, що дає підстави говорити про безпосередній «вихід» тлумачення норм за «обсягом» на зазначений принцип [3].

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (скорочено — ЄКПЛ) прийнята відповідно до Загальної декларації прав людини з метою додержання країнами-підписантами (учасниками Ради ЄС) та забезпечення на своїй території прав та основоположних свобод людини. Конвенція була відкрита для підписання 4 листопада 1950 року, набула чинності 3 вересня 1953. Вона запровадила судовий механізм захисту визнаних міжнародним правом загальних стандартів політичних, економічних, соціальних і культурних прав та свобод людини в країнах-членах Ради ЄС [3].

Громадянство Європейського Союзу — визначається наявністю громадянства однієї з його країн-членів. Іншими словами, будь-який громадянин держави Європейського Союзу вважається громадянином Союзу. Окрім прав та обов'язків, визначених в Договорі про створення Європейської Спільноти, громадянство Союзу означає чотири спеціальних права:

- свобода пересування та проживання будь-де на території держав Союзу;
- право голосувати та висувати свою кандидатуру на виборах до місцевих органів управління та до Європейського Парламенту в країні проживання;
- дипломатичний і консульський захист з боку органів будь-якої держави ЄС в третій країні, де немає представництва рідної країни громадянина ЄС;
- право на подання скарги європейському омбудсменові [4].

Таким чином, запровадження поняття «громадянин ЄС» не означає скасування національного громадянства. Воно доповнює його і дозволяє людині краще усвідомити свою приналежність до Європейського Союзу. А поняття «громадянство ЄС» передбачає наявність не лише прав, а й обов'язків у громадян останнього.

Висновки

Отже, згідно з проаналізованими даними, встановлено, що права людини та права громадянина ЄС, їх захист, демократія та верховенство закону є головними цінностями Європейського Союзу, з декількох можливих варіантів тлумачення змісту правової норми для правозастосування обирається те, практична реалізація якого забезпечить вищий рівень захисту прав та основних свобод людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина ЄС, StudFiles, 2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5129580/page:29/>
2. Європейський суд з прав людини, Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. Громадянство Європейського Союзу, Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Рудаков Олексій Ігорович — студент групи ЗПП-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: rudakovoleksiy777@gmail.com

Корнієнко Валерій Олександрович — кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Rudakov Oleksiy I. — Department Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rudakovoleksiy777@gmail.com

Kornienko Valeriy O. — Candidate of Historical Sciences, PhD (Political Science), Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.